QVÆSTIO MEDICA

CARDINALITIIS DISPVTATIONIBVS
MANE DISCVTIENDA
IN SCHOLIS MEDICORVM

die Mercurij 24. Martij,

M. IACOBO GAVOIS,
DOCTORE MEDICO, PRÆSIDE.

An æstate fugacium fructuum esus innoxius?

I.

OPTIMA quæque temperies non parum labefactatur immoderatâ tempestatum anni constitutione: ab hyeme gelidissimâ ad ferventissimam æstatem, rursus ad hyemem circuitus est, ut homo totâ ætate alternante caloris & frigoris intemperie jactatus, alterutrius exuperantiâ subinde decidat à salubri statu. Hinc morborum numerus innumerus, suæ quique tempestati familiaris. Æstas cumprimis morborum ferax; illa siquidem in Europâ immodico calore gravis: Sæpius ingeminat fervorem sirium sidus, cujus exortu aër accensus sata læta vehementiore æstu perurit. Caloris vim ægrè tolerat corpus humanum, urbanorum præsertim, quorum mollior habitus textura impatibili penè solvitur ardore. Tunc temporis æstuant omnibus præcordia, spiritus accenduntur, effervescunt humores, bilis maximè propter affinem aëri temperiem facilè incandescit: sanguis fugit venis, quæ resiccatæ attrahunt ad se se biliosos ichores: hi verò ambientis fervore plus satis incalescentes, ardentes febres progenerant: Cæterarum pariter febrium genus omne vagatur, continuarum, inter-

mittentium : rheumatiſmi etiamnum ſæviunt acriùs perfluentibus hac illac, quos venæ ebiberant, malignis ichoribus, atque in articulos vel ſpatia muſculorum vacua vel membranam communem effuſis.

I I.

ÆSTVOSA cœli intemperies cutis ſpiramenta laxans, & quidquid ſpirituum ac ſanguinis corporibus eſt exugens functiones hominis propè omnes evertit. Acris ferventium humorum vapor cerebrum irritans excutit ſomnum: cor frigidiore aurâ pro more minimé recreatum, æſtus impatientiâ plurimùm fatigatur: ventriculi fatiſcit appetentia: cibi imminuto illius calore deteriùs perficiuntur : inde cruditas multa, multa quoque bilioſorum humorum colluvies in fervidis viſceribus colligitur, quæ in venas & in habitum corporis evecta vitioſam nutritionem efficit ; unde corpus nec promptum & alacre, nec vivido colore floridum, ſed vel pallido vel citrino ſquallidum apparet. Alvo præterea duriore, neque urinis ex voto fluentibus, geminatur in vaſis impuritas ſemen poſtmodum futura gravium morborum. Quare languente nativo calore, corruptóque alibili ſucco, plurimus virium languor ſubſequitur, cum ſpontaneâ corporis gravitate ac diſſolutione. Tùm faſtiditis ſolidioribus cibis, qui alimentum optimum ſuſtentandis viribus ſuppeditare poſſent, urgente ſiti implacabili, potus quæritur ingeritúrque agoniſticè, miriſque artibus extinguendo fervori frigidior apparatur : glacies vocatur in auxilium, cujus tamen uſus niſi naturæ calidiori diebus ferventiſſimis non innoxius cenſeri debet : vino quidem permixta ſalubrior eſt, & extinguendis ardoribus ſummis, præcavendiſque malignis febribus accommodatior : alioquin ſoli Dionyſio Medico operam dare in domo licet opacâ periculoſum.

I I I.

FRVCTVVM quidam fugaces dicuntur, quòd minimè durabiles, decerptíque citiſſimam ſentiant corruptionis labem : hos Græci ὡραίους vocant, adulto ſcilicet vere vel æſtate matureſcentes, veluti ceraſa, præcocia, mora, pruna, perſica, uvæ, ficus : quæ ab arboribus petuntur ; fraga, cucumeres & melopepones è plantis. Eorum ſanè uſum ſolis hominibus à naturâ conceſſum, atque ideo ſalutarem eſſe du-

bitandum non eſt, ut qui blandiſſimis ſaporibus non ſolùm grati, ſed etiam odoratu aſpectúque jucundiſſimi ſint. Nutriunt leviter, próque indole ſuâ frigidum, humidum, tenuémque ſuccum ſubminiſtrant, unde præcipuè refrigerant & humectant; ſtomachi tædia diſcutiunt, quæ commoda nullo tempore convenientiora quàm æſtatis calidiſſimo, quando faſtidio, ſiti, ardore ac bile fervidâ laboratur. Modus tamen ut in cæteris eduliis eſt adhibendus, non enim tam naturâ ſuâ quàm immodico uſu ac præpoſtero inſalubres ſunt æſtimandi: mali ſi nimij, ſi impuro ſtomacho committantur, vel ſequantur alios cibos: meliores primâ menſâ uberiùſque refrigerant: optimi ſi vino macerati, vel ipſis in ventriculum præmiſſis meracum ſuperveniat, vel etiam inter edendum, ſolidioribus eſcis intermiſceantur: ſic faſtiditis carnibus gratiam dabunt, & perfectiùs uterque cibus conficietur. Qui æſtu graviore laboréve multo fuerit fatigatus, inutiliter niſi aquâ vel glacie refrigeratos edet: ita frigus eorum, quod quidam perpaucum habent, augebit, facili corruptelæ occurret, parabitque cibum æſtuoſo cœlo ſuaviſſimum ac maximè ſalutarem. Ante cuncta bene maturi ſumendi ſunt, maturitas à natura contingat, qui palea coguntur matureſcere damnantur.

IV.

FVGACIVM fructuum eſu ventriculi calor aëris fervore ſolutus & langueſcens, maximè recreatur, demitúrque ſimul cum calore corporis ſquallor eorum frigiditate atque humiditate. Illi ſiquidem ingeſtam aliunde in ventriculum, aut quam ipſe quoque generaverit, repreſſam attemperant bilem humorem demendæ appetentiæ idoneum, atque ita intermortuæ vim illius exſuſcitant; promovent concoctionem; quæque tum vehementer excruciat ſitim extingunt; mox quacunque permearint, præcordiorum, jecoris, renum & cæterarum quæ apparant cibos partium remittunt ardorem: lubricóque meatu viam facilem aliis cibis ſternentes, molliendo detergendoque collectam in illis bilioſam illuviem dejiciunt, urinaſque cient: unde ſubductis ſeroſis humoribus, exhauſtáque inferioris regionis impuritate & cauſi & fluxionum omnium materies abſcinditur. Succo autem frigidiore atque humidiore longè latéque diffuſo, ſpirituum ſanguinis unâque corporis ardor febrili vicinus incendio deferueſcit; fatigati cordis levatur labor; cerebrum mitigatâ humorum acrimoniâ leni appulſu frigidioris auræ ſopore componitur, inſitus calor & humor temperantur, & inhibetur utriuſque diſſipatio. Proinde reſtitutâ ſingulis partibus atque humoribus temperie, functionum omnium redit alacritas, diſcutitur

488

corporis languor, roburque illi atque priſtinus nitor adjungitur; ut immeritò fructus hi menſis exulent eorum qui ſanitatis ſuæ imperitè ſtudioſi jucundas atque ſalutares epulas vitæ mortalium damnant, ſine queis mitior vita atque ſalubrior degi, certè deterior nullo modo poteſt.

V.

VANA profectò perſuaſio eſt & inanis metus, qui de pernicie fugacium fructuum concipitur, quando infima plebs ſi annus fuerit pomorum feraciſſimus, ea ad ſatietatem uſque ingerat, nullo valetudinis damno, nullo ſubſequentis febris incommodo. Ruſtici non alio tempore habitiores ſunt quàm quo ſolis ficubus & uvis ſaturantur. Non pauci præcocia, cucumeres, melopepones, qui veneno proximi creduntur, illæſa valetudine liberaliùs edunt. Certè ſuccus illorum crudus valde metuendus non eſt: Aqua frigida uſqueeò accommodata eſt hominis naturæ, cruda licèt, ut aquæ potores ferè ſemper bellè ſe habeant, paucioribuſque morbis conflictentur. Ecce olera alimentorum omnium facilè deterrima, Medicorum juſſu quotidianos veniunt in uſus, magno emolumento ſanitatis: illa ipſa nobilium requies lactuca, cujus ſuccus exitialis habetur, non minimo æſtuantium ſtomachi cerebrique ſolatio comeditur. Porrò mororum ſterilitate, vulgata eſt olim podagra, ut ætatis ſexúſve diſcrimine nullo ſæviret atrocius. Quinetiam Medicis authoribus præcocia, melopepones, odore cardiacis auxiliantur, eſu febricitantibus: eorumdem conſilio pomis perſicis ventriculi ſanatur inflammatio: Iulium Pontificem maximum, ſtomachi vitio proſtratum, & ob id edulia cuncta repudiantem, oblatum pomum perſicum ad non dubiam vitæ ſpem feliciter erexit. Et ſi fugaces fructus adeo vitioſi eſſent, ut videri volunt, vino tamen maceratis aut benigniori alimento permixtis, pernicioſa vis ſi quæ eſſet, eriperetur, fieretque cibus calore malè affectis utiliſſimus. Revera in alimentis quæ ſucci bonitate non adeò præſtant, Medici modum quemdam adhibentes & ordinem, caſtigant eorum vitia; & quæ pravitatis aliquid præ ſe ferre videntur, levi mutatione quidquid utilitatis habent, in humanæ ſalutis uſum convertunt.

Ergo æſtate fugacium fructuum eſus innoxius.

Proponebat Lutetiæ PHILIPPVS MATHON, Abbavillæus, A. R. S. H. M. DC. LXVI.

Ex Typographia FRANCISCI MVGVET, viâ Citharæ.